

Smernica č. 3/2021

Základné ľudské práva a slobody

Zariadenia pre seniorov, Sv. Kataríny Labouré, Bošany

	Meno	Funkcia	Dátum platnosti	Podpis
Spracoval:	PhDr. Andrea Režová	Vedúca sociálno-zdravotného úseku		
Schválil:	Mgr. Iveta Duchoňová	Riaditeľka ZpS	1.1.2021	

I. Základné ľudské práva a slobody

Štandard: Sociálne služby sú poskytované v súlade so základnými ľudskými právami a slobodami, prirodzenou ľudskou dôstojnosťou, s princípmi nediskriminácie z dôvodu pohlavia, rasy, farby pleti, jazyka, viery a náboženstva, či iného zmýšľania národného alebo sociálneho pôvodu, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, majetku, rodu alebo iného postavenia prijímateľa sociálnej služby a sú poskytované v prostredí, ktoré si prijímateľ sociálnej služby vybral.

Zariadenie pre seniorov Sv. Kataríny Labouré aktívne zabezpečuje ochranu pred diskrimináciou a vytvára podmienky na uplatňovanie ľudských práv a slobôd užívateľov sociálnych služieb prakticky tým, že v každom ohľade a v každej fáze svojej činnosti pri poskytovaní sociálnej služby a v súvislosti so sociálnou službou dodržiava a chráni ústavou a zákonom o sociálnych službách vymedzené práva a slobody jej užívateľov.

V zariadení sa uplatňuje:

➤ **Sloboda pohybu:**

- Prijímateľ sa môže slobodne pohybovať v zariadení, má prístup do všetkých miestností, ktoré nie sú označené zákazom vstupu nezamestnaným osobám (napr. kuchyňa). Prijímateľ môže slobodne opustiť zariadenie a vrátiť sa späť v čase, ktorý si určí sám – s prihliadnutím na zdravotný stav klienta. O odchode a predpokladanom návrate informuje opatrovateľky a sociálnu pracovníčku. Slobodne nemôže opustiť zariadenie prijímateľ s poruchami orientácie, u ktorého je predpoklad, že nenájde späť cestu do zariadenia. V tomto prípade odchádza v sprievode rodiny alebo zamestnancov zariadenia. Nemožnosť absolútnej slobody pohybu mimo zariadenia je viazaná výlučne na neschopnosť orientácie v prostredí a slúži ako prevencia poškodenia a ohrozenia života a zdravia prijímateľa. V prípade vyhlásenia mimoriadnej situácie, výnimočného stavu, alebo núdzového stavu, je prijímateľ povinný dodržiavať osobitné nariadenia/usmernenia vydané poskytovateľom sociálnych služieb a jeho zriaďovateľom, prípadne inými orgánmi verejnej správy. Ak je súčasťou takého nariadenia/usmernenia obmedzenie slobody pohybu, prijímateľ je povinný zdržiavať sa v tých priestoroch, ktoré boli poskytovateľom sociálnej služby určené, napríklad areál poskytovateľa sociálnej služby, konkrétna časť areálu, či budovy, apod. Táto povinnosť sa netýka situácie, kedy je nevyhnutné, aby prijímateľ zariadenie opustil (napr. pobyt v ústavnom zdravotníckom zariadení, alebo ak ide o vzájomnú dohodu s poskytovateľom sociálnej služby (napr. návrat prijímateľa do domáceho prostredia). Písomné usmernenie bude vždy uverejnené na hlavných dverách a klienti budú o nariadeniach včas vhodným spôsobom informovaní.

➤ **Sloboda prejavu a výberu:**

- Prijímateľ môže slobodne prejsť svoj názor – spokojnosť aj nespokojnosť na všetkých úrovniach prostredníctvom viacerých komunikačných kanálov – pravidelné rozhovory medzi prijímateľmi a zamestnancami, priama komunikácia s vedením zariadenia.

- Prijímateľ môže navrhovať zlepšenia a skvalitnenia podmienok života v zariadení, zlepšenia a skvalitnenia poskytovanej sociálnej služby prostredníctvom vyššie uvedených komunikačných kanálov.
- Prijímateľ má možnosť výberu v rámci poskytovanej sociálnej služby – v oblečení, trávení voľného času a pod.
- Má možnosť spolurozhodovať o forme a spôsobe poskytovania sociálnej služby. V rámci individuálneho plánovania sú mapované obyčaje a zvyky klienta, poskytovateľ sa im podľa svojich možností prispôbuje.

➤ **Sloboda vierovyznania:**

- Prijatie prijímateľa do zariadenia nie je podmienené náboženským vierovyznaním. Prijímateľ má možnosť zúčastňovať sa svätej spovede a bohoslužieb, ktoré sa uskutočňujú aj priamo v zariadení po dohode s miestnym farárom.

➤ **Právo na dôstojné zaobchádzanie:**

- Zamestnanci klientom vykajú a oslovujú ich priezviskom, prípadne aj akademickým titulom. Ak si klient želá iné oslovanie, táto skutočnosť je uvedená v jeho osobnej karte. Spôsob oslovovania nesmie znižovať dôstojnosť klienta, a to ani v prípade, že by si takýto spôsob oslovovania vyslovene želal. Spôsob oslovovania musí byť akceptovaný i druhou stranou – zamestnancami. Zamestnanec má právo odmietnuť iné oslovanie a používať štandardný spôsob. Štylizácia klientov do role dieťaťa a používanie zdobnenín sa nepoužíva. Zamestnanci nehovoria o klientoch spôsobom, ktorý ich stigmatizuje. Imobilní klienti sú obliekaní podľa dennej potreby, nie sú ponechaní celý deň v pyžame. V prípade želania klienta a v prípade akútneho infekčného ochorenia a v prípade terminálneho štádia je možné ponechať klienta v pohodlnom oblečení.

➤ **Právo na slobodné rozhodovanie, na primerané riziko:**

- **Používanie domácich spotrebičov** – prijímatelia soc. služieb majú právo používať vlastné elektrospotrebiče. Klientom je umožnené používanie bežných domácich spotrebičov, ak by tým nebolo ohrozené ich zdravie, alebo život.
- **Odmietanie liekov a odporúčanej diéty** – klient má právo odmietat' prijímanie liekov, alebo nedodržiavanie diéty. Každé odmietnutie musí byť zaznačené a podpísané klientom, alebo jeho rodinným príslušníkom. O nedodržiavaní liečby je potrebné upovedomiť lekára. Prijímateľ sociálnych služieb má právo odmietnuť lekárom predpísané diétne stravovanie

➤ **Právo vlastníť majetok:**

- Prijímatelia sociálnych služieb majú právo vlastníť majetok – poskytovateľ sociálnych služieb musí umožniť klientovi bezpečné uloženie cenných vecí. Zariadenie nesmie odoberať klientovi jeho osobné doklady bez jeho súhlasu resp. rodinného príslušníka

alebo zákonného zástupcu. O uložení dokladov do osobnej dokumentácie klienta sa vyhotoví zápis v programe DODS.

➤ **Právo na ochranu súkromia:**

- **Nedotknuteľnosť obydlia** – právo rozhodovať kto a kedy vstupuje do izby, možnosť odoprieť vstup, možnosť zamykania sa, možnosť požiadať si o jednoposteľovú izbu, možnosť výzdoby svojej izby. Zamestnanec pri vstupe do izby zo zásady klope a čaká na výzvu k vstupu, prípadne niekoľko sekúnd počká a potom vstúpi. Klient má možnosť uzamykať si svoju izbu. Izby sú vybavené tak, aby si klient mal možnosť privolať pomoc. Bočnice sú zdvíhané a používané iba na základe písomného informatívneho súhlasu klienta, rodinného príslušníka, ktorý je o tejto skutočnosti bezodkladne informovaný, ktorý môže tento súhlas kedykoľvek odvolať. Pri používaní bočníc má klient k dispozícii signalizačné zariadenie na privolanie personálu.
- **Nedotknuteľnosť osoby** – rozhodovanie sa o svojej vizáži, pomoc s osobnou hygienou, zachovanie intimity pri osobnej hygiene. Zamestnanci dôsledne dbajú na intimitu pri realizovaní úkonov osobnej hygieny – zatváranie dverí do kúpeľne, izby, používanie zásteny pri realizovaní úkonov osobnej hygieny na lôžku v dvojposteľových izbách.

➤ **Listové tajomstvo a ochrana osobných údajov:**

- Osobné preberanie a otváranie listov a inej pošty, zachovanie tajomstva pri telefonovaní a elektronickej komunikácii. Poskytovateľ neotvára žiadnu korešpondenciu, ktorá je určená klientovi a to ani elektronickej. V prípade, ak klient nie je schopný otvárať, alebo čítať si osobnú korešpondenciu zabezpečí zariadenie osobnú asistenciu (sociálny pracovník, zdravotná sestra, kľúčový pracovník). V zariadení je asistencia poskytovaná aj pri telefonickom, alebo písomnom kontakte u osôb pripútaných na lôžko, alebo s iným handicapom.

➤ **Zvyšovanie povedomia o ľudsko-právnych otázkach:**

- Zariadenie Sv. Kataríny Labouré v Bošanoch zvyšuje (v primeranej forme a rozsahu) povedomie prijímateľov o ľudsko-právnych otázkach, zabezpečuje vzdelávanie svojich zamestnancov, čím garantuje právo na odbornosť služby, ako jeden z kľúčových aspektov kvality. V prípade nejasností zabezpečí zariadenie pre svojich zamestnancov primeranú konzultáciu a poradenstvo poskytované príslušnými organizáciami (napr. MPSVR SR, Úrad verejného ochrancu práv, Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím).

II. Sociálny status prijímateľa sociálnej služby

Štandard: Poskytovateľ sociálnej služby rešpektuje a podporuje rozvoj schopností, zručností a vedomostí prijímateľa sociálnej služby, zachovanie jeho vlastnej identity, osobnej integrity,

osobnej nezávislosti, individuálnej rozmanitosti a podporuje vytváranie pozitívneho obrazu o prijímateľovi sociálnej služby.

Zariadenie pre seniorov Sv. Kataríny Labouré vytvára pre prijímateľov podmienky čo najviac porovnateľné so životnými podmienkami ľudí bez zdravotného alebo iného sociálneho znevýhodnenia. I napriek nepriaznivej sociálnej situácii (napr. z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, zníženej sebestačnosti) zostáva každý prijímateľ jedinečnou individualitou s vlastnou životnou históriou, súčasnosťou, s určitými schopnosťami, vedomosťami, zručnosťami, ktoré sa vplyvom poskytovanej sociálnej služby v zariadení neznižujú, ale naopak – kultivujú a rozvíjajú s cieľom zabrániť ich rýchlemu regresu.

Zariadenie od začatia poskytovania sociálnej služby pristupuje k prijímateľovi ako k partnerovi, ktorému neriadi život, ale ho skôr sprevádza a pomáha v oblastiach, ktoré nezvláda alebo zvláda s ťažkosťami. Zamestnanci zariadenia v bežnom kontakte s prijímateľom pristupujú k prijímateľom sociálnych služieb s úctou a rešpektom k ich individualite a dôstojnosti. Rešpekt k individualite a dôstojnosti každého prijímateľa je základom zachovania a kontinuity jeho vlastnej identity, osobnej integrity a snahy o udržanie maximálne dosiahnuteľnej miery nezávislosti.

Od počiatku poskytovania sociálnej služby sa zariadenie aktívne zaujíma o minulý i súčasný život prijímateľa, zisťuje jeho potreby, predstavy a očakávania. Zamestnanci mu pomáhajú s adaptáciou na nové prostredie, na vlastný funkčný stav, všima si všetky aspekty sociálnej situácie prijímateľa a zvažujú možné pozitíva i riziká možných riešení. Všetky tieto informácie sú dobrým zdrojom pre vypracovanie individuálneho plánu. Zariadenie vytvára podmienky pre uplatňovanie vôle prijímateľa a dáva mu priestor pre slobodné rozhodovanie. Najčastejšie ide o tzv. asistované rozhodovanie, kedy zamestnanec zariadenia /sociálna pracovníčka, opatrovatel'ka/ pomáha prijímateľovi s prijímaním rozhodnutí. Prijímanie rozhodnutí závisí od diagnózy prijímateľa. Napríklad osoba s ľahším mentálnym postihnutím je schopná s dostatočnou podporou (asistenciou, sprevádzaním) rozhodovať prakticky vo všetkých bežných záležitostiach. U osôb čiastočne alebo úplne zbavených spôsobilosti na právne úkony, je rovnako opodstatnené vytváranie priestoru pre rozhodovanie o veciach ako sú oblečenie, trávenie voľného času, priateľstvá, či to, aké jedlo preferujú.

Pravidelné rozhovory medzi prijímateľmi a zamestnancami v rámci navrhnutých aktivít, ktoré sú zadané spoločne s klientom, dotazník spokojnosti prijímateľov s poskytovanými sociálnymi službami a iné sú cieľovo zamerané primárne na individualizované potreby a požiadavky prijímateľov v rôznych oblastiach. Ku prijímateľom sa vždy pristupuje ako k spolupracujúcim subjektom. Zariadenie ako poskytovateľ sociálnej služby rešpektuje a aktívne podporuje zachovanie identity prijímateľa sociálnej služby, osobnej integrity, osobnej nezávislosti, individuálnej rozmanitosti a aktívne zabezpečuje prístup k individualizovanej podpore. Tiež vedome a aktívne podporuje vytváranie pozitívneho obrazu o každom prijímateľovi sociálnej služby aj smerom k nemu, smerom k ostatným prijímateľom sociálnej služby a smerom k verejnosti.

Voľnočasové aktivity vychádzajú z potrieb a záujmov prijímateľa a sú ponúkané denne v dopoludňajších alebo popoludňajších hodinách. Prijímateľ má právo slobodného rozhodnutia účasti na aktivitách a má možnosť výberu z ich ponuky. Akákoľvek pracovná činnosť je založená na báze dobrovoľnosti a možnosti výberu. Čítanie kníh a časopisov, sledovanie TV, hranie spoločenských hier, terapeutické skupiny i organizovanie besied na rôzne témy

podporujú iniciatívu prijímateľov. Zariadenie pravidelne organizuje akcie, čím prepája sociálne služby na širšiu komunitu.

III. Vzťahy, rodiny, komunita

Štandard: Poskytovateľ sociálnej služby podporuje prijímateľa sociálnej služby v plnom a účinnom zapojení sa a začlenení sa do spoločnosti s rešpektovaním jeho prirodzených vzťahov v rámci jeho rodiny a komunity v súlade s právom na rovnosť príležitostí.

Prijímateľ sociálnej služby v zariadení pre seniorov má právo na utvorenie podmienok na zabezpečenie osobného kontaktu, telefonického kontaktu, písomného kontaktu alebo elektronického kontaktu s osobou, ktorú si sám určí, najmä na účel ochrany jeho práv a právom chránených záujmov, nadväzovania a udržiavania sociálnych väzieb s rodinou a komunitou a udržiavania partnerských vzťahov.

Sociálne služby poskytujúce Zariadením pre seniorov Sv. Kataríny Labouré v Bošanoch stavajú na prirodzených väzbách prijímateľa so svojou rodinou a komunitou a pokiaľ je to možné a žiaduce, tieto väzby organizácia udržiava a rozvíja. Rovnako, prijímateľ i zariadenie využívajú služby bežne poskytované verejnosti, napr. navštevovanie miestneho obchodu, nakoľko tieto sa vnímajú ako najúčinnější prostriedok predchádzania vzniku a posilňovania závislosti prijímateľa na sociálnej službe.

Zariadenie podporuje užívateľa vo využívaní vlastných prirodzených sietí, ako je rodina, priatelia. V súlade s práním prijímateľa zariadenie vytvára príležitosti pre zmysluplné vzťahy prijímateľa s rodinou a ďalšími blízkymi ľuďmi. V prípade konfliktu zachováva zariadenie neutralitu.

Vzájomné navštevovanie prijímateľov a návštevy príbuzných a známych sú regulované dokumentom Domáci poriadok. Zariadenie rešpektuje prirodzené vzťahy prijímateľa v rámci jeho rodiny a komunity. Každý kontakt prijímateľa s príbuznými, priateľmi, známymi, dobrovoľníkmi, či inými osobami za účelom stretnutia sa s prijímateľom v prípade jeho súhlasu je vítaný a zabezpečený. Zamestnanci aktívne vyhľadávajú kontakt prijímateľa s príbuznými, zaujímajú sa o rozvíjanie a posilnenie kontaktov prijímateľov, napomáhajú kontaktom. Zariadenie zabezpečuje udržiavanie kontaktov svojich prijímateľov s rodinou, ktorá je viac vzdialená od obce Bošany, alebo s rodinnými príslušníkmi, ktorí sa zdržiavajú dlhodobejšie v zahraničí najmä prostredníctvom telefónu a listov.

IV. Záverečné ustanovenie

Tieto pravidlá súžitia sú voľne prístupné všetkým užívateľom a sú umiestnené na nástenkách v Zariadení pre seniorov Sv. Kataríny Labouré v Bošanoch. Prijímateľom sociálnej služby v ZpS i zamestnancom sú k dispozícii aj u štatutárneho zástupcu ZpS (riaditeľ), zdravotnej sestry, výboru obyvateľov, sociálnej pracovníčky.

Sociálna pracovníčka informuje o obsahu smernice o základných ľudských právach a slobodách každého klienta pri nástupe do tohto zariadenia.

Tento smernica nadobúda účinnosť dňom 1.1.2021.

